

ผลของโปรแกรมนันทนาการที่มีต่อนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ “คลื่นยักษ์สึนามิ” โรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดกระบี่

Effects of Recreation Program on Students Impacted on Tsunami Event at Primary Schools in Krabi Province

คำนำ

“ภัยพิบัติทางธรรมชาติจะเริ่มโจมตีหมู่พลมนุษย์อีกครั้ง เมื่อความหวาดกลัวครั้งสุดท้ายได้เลือนหายไป” เป็นคำกล่าวของภยาคติญี่ปุ่น นับตั้งแต่ที่มนุษย์เรียนรู้ที่จะเอาชนะธรรมชาติ สิ่งหนึ่งที่มนุษย์พ่ายแพ้เสมอมาก็คือ ภัยพิบัติทางธรรมชาติไม่ว่าจะมาในรูปแบบแผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด พายุหมุน หรือคลื่นยักษ์ ฯลฯ ภัยทางธรรมชาติยังคงเป็นสิ่งที่น่าสะพรึงกลัว และไม่ว่าเทคโนโลยีจะพัฒนาไปไกลสักเพียงไหน มนุษย์ทำได้เพียงเป็นฝ่ายตั้งรับและรอที่จะเผชิญมาตลอด (เกษร, 2548: 148) ภัยพิบัติที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์มากซึ่งเกิดขึ้นจากธรรมชาติ ได้แก่ แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด พายุทอร์นาโด น้ำท่วม การเกิดคลื่นยักษ์ในมหาสมุทร อันเนื่องมาจากแผ่นดินไหว การระเบิดของภูเขาไฟใต้ทะเล หรือแม้แต่อุกกาบาตขนาดใหญ่ที่ตกลงในมหาสมุทร (ทวีศักดิ์ และคณะ, 2548: 6-7)

นกคัล และคณะ (2538: 58) สรุปว่าเมื่อเกิดแผ่นดินไหว หรือการเคลื่อนตัวของเปลือกโลกใต้มหาสมุทร การขยับตัวกลับพลันของพื้นทะเลซึ่งทำให้มวลน้ำทะเลเขื่อนตามไปด้วย ซึ่งการขยับตัวกลับพลันนี้ก่อให้เกิดคลื่นยักษ์ที่มีพลังงานมหาศาลได้หนึ่งหรือหลายลูก คลื่นนี้มีชื่อเรียกสามัญจากภาษาญี่ปุ่นว่า คลื่นสึนามิ คลื่นสึนามินี้สามารถเคลื่อนที่ได้ด้วยความเร็วสูงเป็นหลายร้อยกิโลเมตรต่อชั่วโมงข้ามมหาสมุทรกว้างใหญ่ แต่เมื่อคลื่นสึนามิเคลื่อนมาถึงเขตนํ้าตื้นใกล้ฝั่งความเร็วของคลื่นจะลดลง แต่ความสูงของคลื่นจะเพิ่มขึ้นจนกลายเป็นกำแพงน้ำขนาดใหญ่ โถมเข้ากระแทกชายฝั่ง

ประเทศไทยได้รับภัยจากสึนามิในวันอาทิตย์ที่ 26 ธันวาคม 2547 โดยเวลาประมาณ 07:58:53 น. เกิดการเคลื่อนตัวของเปลือกโลกจนเกิดรอยแยกเป็นแนวยาวกว่าพันกิโลเมตร ทำให้เกิดแผ่นดินไหวรุนแรงถึง 9 ริคเตอร์ ที่บริเวณตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรอยเลื่อน ระหว่างเปลือกโลก Indopacific plate (ฝั่งมหาสมุทร

อินเดีย) ต่อกับ Euroasian plate (ฝั่งทะเลอันดามัน) เป็นจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ภัยพิบัติธรรมชาติ พลังงานอันมหาศาลถ่ายเทมาสู่น้ำกลายเป็นคลื่นยักษ์ที่เรียกว่า สึนามิ เคลื่อนจากจุดศูนย์กลางที่ห้วงเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซียออกไปรอบทิศทาง ขนาดของแผ่นดินไหวที่เกิดขึ้นนี้เป็นขนาดใหญ่สุดอันดับที่ 4 นับจากปี ค.ศ. 1900 คลื่นยักษ์ได้คร่าชีวิตผู้คนรอบฝั่งทะเลมหาสมุทรอินเดีย โดยเฉพาะในอินโดนีเซีย ศรีลังกา อินเดีย ประเทศไทย โซมาเลีย และประเทศอื่น ๆ ไปจำนวนหลายหมื่นคน สำหรับประเทศไทยคลื่นยักษ์ได้เคลื่อนที่มาถึงฝั่งตะวันตกของประเทศที่อยู่ห่างถึง 500 – 600 กิโลเมตร หลังเกิดเหตุประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง ชายฝั่งของ 6 จังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (ได้แก่จังหวัด สตูล ตรัง กระบี่ ภูเก็ต พังงา ระนอง) พบกับความพินาศวิบัติ ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวรวม 5,000 คนเสียชีวิต และเมื่อนับรวมกับในประเทศอื่น ๆ แล้ว สึนามิได้คร่าชีวิตผู้คนมากกว่า 140,000 คน สึนามิสุมาตราเป็นโศกนาฏกรรมครั้งร้ายแรงที่สุดในรอบศตวรรษที่ 21 เป็นประวัติศาสตร์หน้าสำคัญของโลกที่เขียนด้วยน้ำตาและเลือดเนื้อของมนุษยชาติ (วีระศักดิ์, 2548: 137)

สึนามิเป็นเหตุการณ์ที่ยังคงหลอนคนไทยทั้งประเทศโดยเฉพาะกับผู้ที่ประสบภัยซึ่งยังคงโศกเศร้าจากภัยธรรมชาติครั้งใหญ่อยู่ จากคำบอกเล่าของอาสาสมัครของศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพจิต ที่อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา กล่าวว่าคนที่มีความเครียดส่วนมากจะเป็นผู้ชาย เพราะออกไปทำประมงไม่ได้ บางครั้งไม่กล้าอยู่ที่บ้านคิดจะไปอยู่ที่อื่น ชาวบ้านส่วนมากจะเครียด เพราะบางคนที่บ้านไม่มีอะไรเลย ต้องนับศูนย์ใหม่ บางคนไม่มีงานทำส่งผลต่อความเป็นอยู่ของครอบครัว บางคนนั่งร้องไห้เพราะไม่รู้จะจัดการกับชีวิตอย่างไร (มดิชน, 2548)

กระทรวงศึกษาธิการ (2548) รายงานว่าคุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่าเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิ ขณะนี้พบว่ามียุวกาแฟประมาณ 300 คน ที่ต้องสูญเสียผู้ปกครองรวมทั้งสูญเสียบ้านและทรัพย์สินอีกเป็นจำนวนมาก และที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดคือผลกระทบจากความสูญเสียทั้งปวงก่อให้เกิดความสูญเสียทางด้านจิตใจ กำลังใจซึ่งจะมีผลกระทบต่อเด็กเหล่านี้ ผู้ดูแลต้องเข้าใจ มีความรู้ความเข้าใจ สามารถสร้างกำลังใจ สร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจให้เกิดขึ้นกับเด็ก และช่วยผ่อนคลายความกังวลให้กับเด็กเหล่านี้ ในเบื้องต้นนับเป็นการเริ่มต้นของการดูแลด้านสุขภาพทางด้านจิตใจ สอดคล้องกับนางอินส ซาลิทิส รายงานว่าผู้แทนองค์การยูนิเซฟประเทศไทย กล่าวว่าเด็กที่ประสบภาวะภัยพิบัติร้ายแรงที่กระทบกระเทือนชีวิตมักเผชิญกับผลกระทบจากภัยพิบัตินั้นในระยะยาว คลื่นสึนามิอาจเกิดเพียงไม่กี่นาที แต่ผลกระทบของมันอาจเกิดขึ้นตลอดชีวิต หลายคนอาจจะยังไม่เห็นความเสียหายที่แท้จริง

ที่เด็ก ๆ จำนวนมากอาจจะต้องเผชิญ การเปลี่ยนแปลงของชีวิตครอบครัวอาจนำมาซึ่งความเสี่ยงต่อเด็กมากกว่าการเอาชีวิตรอดจากคลื่นยักษ์สึนามิเสียอีก นั่นคือเหตุผลที่จะต้องวางแผนร่วมกับเด็กและเยาวชนเพื่อให้เกิดการตอบสนองที่มีประสิทธิภาพและร่วมมือเพื่อป้องกันไม่ให้ครอบครัวต้องแตกแยก อันเนื่องมาจากสาเหตุด้านเศรษฐกิจและการศึกษาและป้องกันไม่ให้เด็กที่อยู่ในภาวะล่อแหลมต้องเผชิญกับการถูกละเลย การถูกล่วงละเมิด และการถูกเอารัดเอาเปรียบที่อาจจะเป็นผลตามมา

นันทนาการเป็นสิ่งที่สามารถช่วยฟื้นฟูสภาพจิตใจของนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ “คลื่นยักษ์สึนามิ” เพราะนันทนาการเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และลดปัญหาความตึงเครียดของผู้เข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการประเภทเกมกีฬา จะช่วยส่งเสริมสมรรถภาพทางกายให้แก่ผู้เข้าร่วมได้เป็นอย่างดี ทำให้ร่างกายได้รับการพัฒนาทุกส่วน ส่งเสริมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของระบบในร่างกาย และนันทนาการยังเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลที่เข้าร่วมมีการทำงาน และรับผิดชอบร่วมกัน มีการติดต่อประสานงาน เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ซึ่งจะเป็นการช่วยลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับผู้ประสบภัยได้

ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะทำการศึกษาผลของโปรแกรมนันทนาการที่มีผลต่อนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ “คลื่นยักษ์สึนามิ” เนื่องจากเล็งเห็นถึงความสำคัญของเยาวชนที่จะเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศชาติ และเยาวชนกลุ่มที่ทำการศึกษานั้นได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิ ซึ่งอาจมีสภาพจิตใจที่ไม่เหมือนกับเยาวชนอื่นทั่วไป ซึ่งเมื่อเยาวชนเหล่านี้ได้รับการเติมเต็ม การส่งเสริมพัฒนาในวิธีการที่ดีและถูกต้องโดยมีกิจกรรมนันทนาการเป็นสื่อ นำที่จะสร้างความสมบูรณ์และความพร้อมให้กับเยาวชนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและการเรียนแล้วก็จะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขทั้งกับตนเอง กลุ่มเพื่อน ครอบครัว และสังคมรอบข้างได้แล้วต่อไปก็จะสามารถพัฒนาไปเป็นพื้นฐานที่ดีของประเทศชาติได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะนำกิจกรรมนันทนาการเข้าไปเสริมสร้างพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับเยาวชน ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ “คลื่นยักษ์สึนามิ”

จากการสำรวจงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลของโปรแกรมนันทนาการ ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษารื่องผลของโปรแกรมนันทนาการที่มีผลต่อนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ “คลื่นยักษ์สึนามิ” โดยที่เรื่องนี้เป็นเหตุการณ์ใหม่ที่เพิ่งจะเกิดขึ้นและยังฝังใจกับประชาชนคนไทยไปอีกนานแสนนาน และยังจะเป็นการเสริมสร้างพัฒนาเยาวชนที่ได้รับผลกระทบให้สามารถใช้

ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคมอีกด้วย โดยผลที่คาดว่าจะได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะสามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ รวมทั้งพัฒนากิจกรรมให้เหมาะสมตรงความต้องการ และยังสามารถนำเอากิจกรรมนันทนาการที่มีประโยชน์กับเยาวชนไปบูรณาการกับหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนได้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมนันทนาการที่มีต่อนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ “คลื่นยักษ์สึนามิ”

ขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองและจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมนันทนาการที่มีผลต่อนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ “คลื่นยักษ์สึนามิ” ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ 4-6 (ช่วงชั้นที่ 2) ในโรงเรียนบ้านคลองทราย (ประชาอุทิศ) ตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ จำนวน 178 คน ปีการศึกษา 2549 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ใช้วิธีเลือกกลุ่มแบบเฉพาะเจาะจง มีวิธีการเลือกมาจากนักเรียนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ “คลื่นยักษ์สึนามิ” โดยตรงในขณะที่พ่อแม่ยังคงมีชีวิตอยู่ แต่สูญเสียญาติมิตรและบ้านเรือนที่อยู่อาศัย และทางโรงเรียนมีความพร้อมและความสะดวกที่จะให้นักเรียนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง โดยกลุ่มตัวอย่างจะได้รับโปรแกรมนันทนาการตามที่ถูกวิจัยสร้างขึ้น การทดลองครั้งนี้ดำเนินการ ในปีการศึกษา 2549 ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2549 จนถึง วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2549 ตัวแปรที่ศึกษาคือ โปรแกรมนันทนาการที่ผู้วิจัยได้ตั้งให้เป็นตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมของนักเรียนอันเนื่องมาจากผลกระทบจากเหตุการณ์ คลื่นยักษ์ “สึนามิ” โดยกำหนดเป็นผลกระทบทางด้านสภาพจิตใจ สภาพร่างกาย สภาพสังคม และสภาพการเรียนรู้ซึ่งประเมินจากแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นิยามศัพท์

โปรแกรมนันทนาการ หมายถึง รูปแบบของกิจกรรมนันทนาการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมนันทนาการประเภท เกมนันทนาการ กีฬา เพลง ดนตรี ศิลป โดยกิจกรรมนั้นจะต้องกระทำในช่วงเวลาว่างจากภารกิจงานประจำวัน เพื่อก่อให้เกิดความพึงพอใจ ความสุขใจ และความคิดสร้างสรรค์

ผลกระทบจากเหตุการณ์ “คลื่นยักษ์สึนามิ” หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกมาอย่างผิดปกติ อันเนื่องมาจากได้ประสบเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิ 4 ด้านดังนี้

1. สภาพจิตใจ หมายถึง นักเรียนที่มีอาการซึมเศร้า มีความเครียด นิ่งเหม่อลอย ไม่มีสมาธิและมีอาการกลัวทะเล
2. สภาพร่างกาย หมายถึง นักเรียนมีร่างกายทรุดโทรม ชูบผอม ไม่สมบูรณ์ เบื่ออาหาร ระบบย่อยอาหารมีปัญหา
3. สภาพสังคม หมายถึง นักเรียนไม่มีการเข้าร่วมปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว ไม่ทำตามกติกาและกฎระเบียบของสังคม มีความขัดแย้งกับคนใกล้ชิดมากขึ้น
4. สภาพการเรียนรู้ หมายถึง นักเรียนไม่มีสมาธิในการเรียน การเรียนไม่สม่ำเสมอ

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ 4-6 (ช่วงชั้นที่ 2) ในโรงเรียนบ้านคลองทราย (ประชาอุทิศ) ตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ เป็นกลุ่มตัวอย่าง